

Ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayın keşif ve kullanılmasında devletlerin faaliyetlerini yöneten ilkeler hakkında Andlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 24 . 7 . 1967 - Sayı : 12655)

No.
902

Kabul tarihi
13 . 7 . 1967

MADDE 1. — Amerika Birleşik Devletleri, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği hükümetleri arasında 27 Ocak 1967 tarihinde Londra, Moskova ve Washington'da akdedilen ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince aynı tarihte her üç merkezde imzalanan «Ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayın keşif ve kullanılmasında devletlerin faaliyetlerini yöneten ilkeler hakkında Andlaşma»nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

AY VE DİĞER GÖK CİSİMLERİ DÂHİL UZAYIN KEŞİF VE KULLANILMASINDA DEVLETLERİN FAALİYETLERİNİ YÖNETEN İLKELER HAKKINDA ANDLAŞMA

Bu andlaşmaya taraf devletler,
İnsanın uzayı keşfi sonunda insanlığa açılan geniş imkânlardan ilham alarak,
Uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve kullanılmasındaki gelişmenin bütün insanlık için arz ettiği ortak menfaati takdir ederek,
Uzayın keşif ve kullanılmasının, iktisadi veya bilimsel kalkınma dereceleri ne olursa olsun, bütün halkların menfaati için yürütülmesi gerektiğine inanarak,
Uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve kullanılmasının bilimsel olduğu kadar hukukî veçheleri bahsinde geniş ölçüde milletlerarası işbirliğine katılmayı arzularak,
Böyle bir işbirliğinin karşılıklı anlayışın gelişmesine ve devletler ve halklar arasındaki dostane ilişkilerin kuvvetlendirilmesine yardımcı olacağına inanarak,
Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 13 Aralık 1963 tarihinde oybirliğiyle kabul edilmiş bulunan «Uzayın Keşif ve Kullanılmasında Devletlerin Faaliyetlerini Yöneten Hukukî İlkeler Demeci» başlıklı 1962 (XVIII) sayılı Kararı hatırlayarak,
Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 17 Aralık 1963 tarihinde oybirliğiyle kabul edilmiş bulunan ve devletin, nükleer silâhlar veya diğer her çeşit kütleli tahrip silâhları taşıyan cisimleri dünya etrafında yörüngeye oturmaktan veya bu gibi silâhları gök cisimlerine yerleştirmekten kaçınmaya çağıran 1884 (XVIII) sayılı Kararı hatırlayarak,
Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun, barışa karşı her türlü tehdidi, barışın her hangi bir şekilde bozulmasını veya saldırı fiilini doğrudan doğruya veya dolayısıyla tahrik yahut teşvike mâtuft propagandayı takbih eden 3 Kasım 1947 tarihli ve 110 (II) sayılı Kararını nazarı itibara alarak ve adı geçen kararın uzaya uygulanabileceği hususunu göz önünde tutarak,
Ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayın keşfi ve kullanılmasında Devletlerin faaliyetlerini yöneten ilkeler hakkında bir Andlaşmanın Birleşmiş Milletler Yasasının amaç ve ilkelerinin gerçekleştirilmesine yardımcı olacağına kaani bulunarak,

Aşağıdaki hususlar üzerinde anlaşmışlardır :

Madde — I.

Ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayın keşfi ve kullanılması, iktisadi veya bilimsel kalkınma derecelerine bakılmaksızın, bütün ülkelerin hayır ve menfaatine yürütülmelidir; bu bütün insanlığa tahsis olunmuştur.

Ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzay, hiçbir ayırdedici muameleye tabi tutulmaksızın, eşitlik esasına ve Devletler Hukukuna uygun olarak, bütün devletlerin keşif ve kullanılmasına açık olup, gök cisimlerinin bütün bölgelerine serbestçe girilebilir.

Ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayda bilimsel araştırmalar serbestçe yapılır ve devletler bu araştırmalarda milletlerarası işbirliğini kolaylaştırmalı ve teşvik etmelidirler.

Madde — II.

Ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzay, egemenlik ilânı, kullanma veya işgal suretiyle veya diğer her hangi bir suretle milli iktisaba konu olamaz.

Madde — III.

Andlaşmaya Taraf Devletlerin ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayın keşif ve kullanılması ile ilgili faaliyetleri, milletlerarası barış ve güvenliğin korunması ve milletlerarası işbirliği ve anlayışın teşviki amacıyla Birleşmiş Milletler Yasası da dâhil olmak üzere Devletler Hukukuna uygun bir şekilde yürütülmelidir.

Madde — IV.

Andlaşmaya Taraf Devletler, nükleer silâhlar veya diğer çeşit kütleli tahrip silâhları taşıyan cisimleri dünya etrafındaki bir yörüngeye oturtmamayı bu gibi silâhları gök cisimlerine yerleştirmemeyi ve bu gibi silâhları diğer her hangi bir şekilde uzaya yerleştirmemeyi taahhüdederler.

Andlaşmaya Taraf bütün Devletler ay ve diğer gök cisimlerini munhasıran barışçı amaçlarla kullanacaklardır. Gök cisimleri üzerinde askerî üs ve tesisler kurulması ve tahkimat yapılması, her tip silâhın denenmesi ve askerî manevralar yapılması yasaktır. Askerî personelin bilimsel araştırma veya diğer bir barışçı amaçla kullanılması yasaklanmamıştır. Ay ve diğer gök cisimlerinin barışçı amaçlarla keşfi için gerekli her türlü teçhizat veya tesisin kullanılması da yasaklanmamıştır.

Madde — V.

Andlaşmaya Taraf Devletler uzay adamlarını insanlığın uzaydaki temsilcileri addedecekler ve onlara kaza, zaruret veya diğer bir Taraf Devlet ülkesine veya açık denize mecburî iniş halinde, mümkün olan her yardımı yapacaklardır. Bu kabül bir iniş yapan uzay adamları salimen ve süratle uzay gemilerinin teşkil edilmiş olduğu Devlete iade edilmelidirler.

Bir taraf Devletin uzay adamları, uzay ve diğer gök cisimlerindeki faaliyetleri sırasında, diğer Taraf Devletler uzay adamlarına mümkün olan her yardımı yapacaklardır.

Andlaşmaya Taraf Devletler, ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayda keşfettikleri ve uzay adamlarının hayatı veya sağlığı için tehlike teşkil edebilecek her olaydan Andlaşmaya Taraf diğer Devletlere veya Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine derhal bilgi vereceklerdir.

Madde — VI.

Andlaşmaya Taraf Devletler, ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayda gerek Hükümet teşekkülleri, gerek Hükümetler - dışı teşekküller tarafından yürütülen milli faaliyetlerde ve milli faaliyetlerin işbu Andlaşmada yer alan hükümler uyarınca yürütülmesinde milletlerarası sorumluluk taşı-

lar. Hükümetler - dışı teşekküllerin ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzaydaki faaliyetleri ilgili Devletin müsaadesine ve devamlı nezaretine tâbi olmalıdır. Ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzaydaki faaliyetlerin bir milletlerarası teşkilât tarafından yürütülmesi halinde, işbu Andlaşma hükümlerine riayetden doğan sorumluluk milletlerarası teşkilât ile, söz konusu teşkilâta mensup bulunan bu Andlaşmaya Taraf Devletlere aidolacaktır.

Madde — VII.

Ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzaya bir cisim fırlatan veya fırlattırın her Taraf Devlet ve ülkesinden veya tesislerinden bir cisim fırlatılan her Taraf Devlet, Andlaşmaya Taraf diğer bir Devlete veya bu Devlete tâbi gerçek veya tüzel kişilere karşı, söz konusu cismin veya bu cisimi meydana getiren parçaların yer yüzünde, hava sahasında veya, ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayda ika ettikleri zararlar için milletlerarası bakımdan sorumludur.

Madde — VIII.

Uzaya fırlatılan bir cismin tescil edilmiş bulunduğu Andlaşmaya Taraf bir Devlet, söz konusu cisim ve bu cismin personeli üzerindeki yargı hakkı ve denetlemesini, bu cisim uzayda veya bir gök cisminde bulunduğu sırada da muhafaza edecektir. Bu gök cismine indirilmiş veya bu cisme yerleştirilmiş bulunanlar da dâhil olmak üzere, uzaya fırlatılan cisimler ve bunları meydana getiren parçalar üzerindeki mülkiyet hakkı, bu cisimlerle bunların parçalarının uzayda veya bir gök cisminde bulunmaları veya yer yüzüne geri dönmüş olmaları dolayısıyla haleldar olmayacaktır. Tescil edilmiş buldukları Andlaşmaya Taraf Devletin sınırları dışında bulunan bu gibi cisimler ile bunları meydana getiren parçalar bu Devlete iade olunacak ve bu Devlet, vâkı talep üzerine, iadelerinden önce, söz konusu cisimler ve bunları meydana getiren parçaların teşhisine yarıyacak bilgileri vermekle mükellef olacaktır.

Madde — IX.

Andlaşmaya Taraf Devletler, ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayın keşfi ve kullanılmasında işbirliği ve karşılıklı yardımlaşma ilkelerine dayanacaklar ve ay ve diğer gök cisimleri, dâhil, uzaydaki bütün faaliyetlerini, Andlaşmaya Taraf diğer bütün devletlerin mukabil menfaatlerini gereği veçhile dikkate almak suretiyle yürüteceklerdir. Andlaşmaya Taraf Devletler, ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayla ilgili inceleme ve keşiflerini, bunların zararlı bir şekilde kirlenmesini ve yer - dışı maddelerin sokulması sonucunda yeryüzü ortamında hâsıl olacak zararlı değişimleri önliyecek şekilde yürütecekler ve gerektiğinde, bu maksatla uygun tedbirler alacaklardır. Andlaşmaya Taraf bir Devlet, ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayda yürütülmesi kendisi veya tebaası tarafından tasarlanan bir faaliyet veya denemenin, ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve kullanılması alanında diğer Taraf Devletlerin faaliyetlerini zararlı bir şekilde engelliyeceği hususunda inandırıcı sebeplere sahip bulunduğu takdirde, söz konusu faaliyet veya denemeye girişmeden önce gerekli milletlerarası istişarelerde bulunacaktır. Andlaşmaya Taraf her hangi bir Devlet, ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve kullanılması ile ilgili faaliyetlerinin diğer bir Taraf Devletin, ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayda girişmeyi tasarladığı bir faaliyet veya deneme dolayısıyla zararlı bir şekilde engelleneceği hususunda inandırıcı bir sebebe sahip bulunduğu takdirde, söz konusu faaliyet veya deneme konusunda istişare talebinde bulunabilir.

Madde — X.

Andlaşmaya Taraf Devletler, bu Andlaşmanın amaçlarına uygun olarak, ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayın keşfi ve kullanılması konusunda milletlerarası işbirliğini teşvik etmek maksadıyla, bu Devletler tarafından fırlatılan uzay cisimlerinin uçuşunu müşahade için imkân veril-

mesi yolunda Andlaşmaya Taraf diğer Devletlerce yapılacak talepleri eşitlik esasına riayet etmek suretiyle inceleneceklerdir.

Bu gibi müşahede imkânlarının mahiyeti ve bunlara hangi şartlar altında rıza gösterileceği hususu, ilgili Devletler arasında varılacak bir mutabakatla tesbit olunacaktır.

Madde — XI.

Ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayda faaliyet gösteren Andlaşmaya Taraf Devletler, uzayın barışçı amaçlarla keşfi ve kullanılması konusunda milletlerarası işbirliğini teşvik etmek maksadiyle, bu gibi faaliyetlerin mahiyeti yürütülmesi, ifa edildikleri yerler ve sonuçları hakkında Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine, halka ve milletlerarası bilim topluluğuna mümkün ve kabil olan bilgileri vermek hususunda mutabık kalmışlardır. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Genel Sekreteri, bu bilgileri alır almaz, derhal ve etkili bir şekilde dağıtmaya hazır olmalıdır.

Madde — XII.

Ay ve diğer gök cisimleri üzerinde bulunan bütün istasyonlar, tesisler, teçhizat ve uzay araçları, mütakabiliyet şartıyla, işbu Andlaşmaya Taraf diğer Devletlerin temsilcilerine açık olacaktır. Söz konusu temsilciler, arzulanan iştişarelerin yapılabilmesi maksadiyle ve ziyaret olunacak tesis mahallindeki emniyetin sağlanması ve normal faaliyetlerin aksatılmasının önlenmesini teminen âzami ölçüde tedbirler alınabilmesi için, yapmayı tasarladıkları her ziyareti önceden bildireceklerdir.

Madde — XIII.

İşbu Andlaşmanın hükümleri, ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayın keşif ve kullanılması alanında Andlaşmaya Taraf Devletlerce, gerek Andlaşmaya Taraf bir Devlet tarafından münferiden gerek özellikle milletlerarası hükümetlerarası teşkilâtlar çerçevesinde diğer Devletlerle ortaklaşa yürütülen faaliyetlere uygulanır.

Ay ve diğer gök cisimleri dâhil, uzayın keşif ve kullanılması amacıyla milletlerarası hükümetlerarası teşkilâtların yürüttükleri faaliyetler münasebetiyle ortaya çıkan pratik meseleler Andlaşmaya Taraf Devletler ile ilgili milletlerarası teşkilât veya söz konusu teşkilâtın üyesi bulunan işbu Andlaşmaya Taraf bir veya birkaç Devlet arasında çözümlenecektir.

Madde — XIV.

1. İşbu Andlaşma bütün Devletlerin imzasına açıktır. Andlaşmayı, işbu maddenin 3-ncü fıkrası uyarınca yürürlüğe girmesinden önce imzalamamış bulunan her hangi bir Devlet her zaman Andlaşmaya katılabilecektir.

2. İşbu Andlaşma imzacı Devletlerin onayına tabi olacaktır. Onay ve katılma belgeleri, işbu metinde Saklayıcı Hükümetler olarak adlandırılan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, Büyük Britanya ve Kuzey İflânda Birleşik Krallığı ve Amerika Birleşik Devletleri hükümetlerine tevdi olunacaktır.

3. İşbu Andlaşma, işbu Andlaşma hükümlerine göre Saklayıcı Hükümetler olarak adlandırılanlar da dâhil olmak üzere, beş Hükümetin onay belgelerini tevdi etmeleri halinde yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Andlaşma, onay veya katılma belgelerini işbu Andlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra tevdi eden Devletler bakımından, onay veya katılma belgelerinin tevdi tarihinde yürürlüğe girecektir.

5. Saklayıcı Hükümetler her imzanın tarihi, her onay veya katılma belgesinin tevdi tarihi, Andlaşmanın yürürlüğe giriş tarihi ve diğer her nevi tebligatın, işbu Andlaşmayı imzalayan veya ona katılan devletlere derhal bilgi vereceklerdir.

6. İşbu Andlaşma, Saklayıcı Hükümetler tarafından Birleşmiş Milletler Yasasının 102 nci maddesi uyarınca tescil ettirilecektir.

Madde — XV.

Andlaşmaya Taraf her hangi bir Devlet, işbu Andlaşmaya değişiklik teklif edebilir. Bu değişiklik, bunları kabul eden Andlaşmaya Taraf her Devlet bakımından, Andlaşmaya Taraf devletlerin çoğunluğunca kabul olunmaları üzerine ve bilâhara Andlaşmaya Taraf diğer devletlerin her biri bakımından, kabul edildikleri tarihte yürürlüğe gireceklerdir.

MaddeXVI.

Andlaşmaya Taraf her hangi bir Devlet, işbu Andlaşmanın yürürlüğe girmesinden bir yıl sonra, Saklayıcı Hükümetlere yapacağı yazılı bir tebligat vasıtasıyla Andlaşmadan çekildiğini bildirebilir. Böyle bir çekilme bu tebligatın alınması tarihinden bir yıl sonra yürürlüğe girecektir.

Madde — XVII.

Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusça metinleri aynı derecede geçerli sayılacak işbu Andlaşma, Saklayıcı Hükümetlerin arşivlerine tevdi edilecektir. Andlaşmanın usulüne uygun şekilde onaylanmış örnekleri, Saklayıcı Hükümetler tarafından, Andlaşmayı imzalayan veya ona katılan devletlerin hükümetlerine gönderilecektir.

Yukarıdaki hususları tasdiklen, gereği şekilde yetkili kılınmış aşağıda adları yazılı kimseler işbu Andlaşmayı imzalamışlardır.

Bin dokuzyüz altmışyedi Ocak ayının yirmiyedinci günü Londra, Moskova ve Vaşington şehirlerinde, üç nüsha halinde düzenlenmiştir.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
16	85	94	41	76	342
18	114	131	42	81	162
	117	131		86	512,519,590:591
	117	437:438,468: 469,518:521			
	119	587,588,632			
	120	637,638,674			
19	121	8,55,64:67			

I - Gereğçeli 303 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 117 nci Birleşimine, 963 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosununun 86 nci Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Dışişleri, Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Turizm ve Tanıtma komisyonları görüşmüştür.